

Кюстендил, Прилеп, Охрид, Битоля, Велес, Солун, и последователно открива български девически училища. Тази нейна дейност е непрекъснато съпровождана от яростната съпротива на гръцкото духовенство и гъркофилите. През 1867 г., в Прилеп, тя е инициатор на първото честване на празника на създателите на славянската писменост братята Кирил и Методий. Три години, заедно с дъщеря си Станислава (също учителка), Неделя Петкова престоява във Велес. И там, по молба на местното училищно настоятелство, основават девическо училище. Тук създават и женско дружество, като развиват ог-

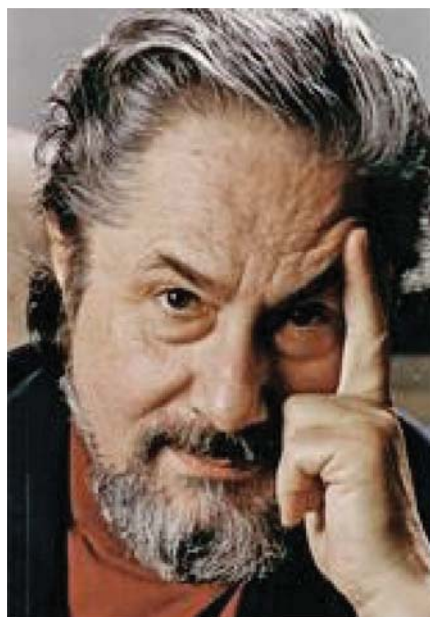
ромна просветна и обществена дейност. През 1870 г. Неделя Петкова се среща с пратеник на Левски (трябва да споменем, че тя е била роднина на Левски, тъй като мъжът ѝ е негов вуйчо) и се включва в революционната дейност. Впоследствие участието ѝ в революционния комитет е разкрито и тя е изгонена от града. През 1872 г., със съдействието на руския консул в Охрид, съпровожда няколко будни ученички до Русия, за да продължат там учението си. Завръщайки се, тя продължава в Солун своята просветна и обществена дейност.

След Освобождението (1878) Неделя Петкова живее в Кюстендил, а

година по-късно се премества в София. И в напреднала възраст продължава да обикаля Македония, за да основава по места първите женски дружества и да възпитава в патриотичен дух българските девойки и жени. Признанието и уважението си към нея в тези последни години народът е изразил с прозвището „Баба Неделя“.

Баба Неделя остава в хрониките като първата българска просветителка в Македония, като пазителка на националния дух. В знак на преклонение пред народополезното ѝ дело един от централните площи в София – в днешни дни вече заличен – е наречен на нейното име. ♦

Никола Гюзелев

(1936 – 2014)

**80 години от рождението му.
Оперен певец (бас-баритон), вокален педагог, художник.**

Бръмбаров. Пее като солист в ансамбъла за песни и танци към МВР, а след спечелен конкурс става член на академичния хор „Г. Димитров“. Участва в редица международни концерти и фестивали. От 1960 г. е стажант, а от 1961 г. – редовен артист в Народната опера. Изявява се на най-големите оперни сцени в Европа, Япония, Северна и Южна Америка, на които жъне невероятни успехи. Постепенно започва да споделя своя опит с млади оперни певци и става преподавател в Българската академия за изкуство и култура в Рим.

Негови партньори на сцената са били Борис Христов, Николай Гяуров, Ана Томова-Синтова, Евгений Нестеренко, Елена

Образцова, Франко Корели, Пласидо Доминго, Пиеро Капучили и други известни изпълнители.

Никола Гюзелев е носител на редица престижни награди, международни и български отличия и звания (златен медал от Световния фестивал на младежта и студентите в Хелзинки (1962), орден „Кирил и Методий“ I степен, орден „Стара планина“ I степен, Почетната награда на Международната академия на изкуствата в Париж, „Доктор хонорис кауза“ на БАН и др.). За изключителни заслуги и принос в развитието на българската култура посмъртно е отличен с наградата „Златен век“ – най-високият почетен знак на Министерството на културата. ♦

Роден е в Павликени в семейството на градинар – самоук музикант и майстор на инструменти. Още като малък проявява интерес към пеенето, както и влечение към рисуването. От 1951 г. семейството му живее в София. През 1958 г. завършва живопис в Художествената академия, но година по-късно интересът му към пеенето (от 1955 г. се обучава при оперния певец Илия Йосифов) окончателно надделява – започва да учи при музикалния педагог Христо